

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	30 Gorffennaf 2013
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Paul McGrady
Awdur yr Adroddiad :	Richard Weigh, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Adroddiad Cyllid

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2013/14. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno ynghylch y Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor a chymeradwyo cynnig gan y Grŵp Buddsoddi Strategol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod aelodau yn nodi'r cynnydd yn erbyn strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

Bod aelodau yn cymeradwyo argymhelliad y Grŵp Buddsoddi Strategol o ran gwaith dylunio ar gyfer Ysgol Glan Clwyd.

4. Manylion am yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r cyngor ar gyfer 2013/14 (**Atodiad 1**). Cyllideb net y Cyngor yw £192 miliwn. Ar ddiwedd mis Mehefin, mae tanwariant a ragwelir ar gyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol o £45 mil (yr un fath â'r mis diwethaf) sy'n amrywiad o 0.04%. Rhagwelir y bydd sefyllfa cyllidebau ysgolion yn symudiad positif o £322 mil ar falansau (£322 mil y mis diwethaf). Rhagwelir tanwariant o £150 mil ar gyllidebau ysgolion na ddirprwywyd – y rhan fwyaf yn ymwneud â'r fenter clwb brechwast. Fel yr adroddwyd y mis diwethaf, y cynnig ar hyn o bryd yw defnyddio hyn fel cyfraniad i amddiffyn y fformiwla ysgolion ac mae hyn bellach wedi ei gynnwys fel ymrwymiad.

Mae **Atodiad 2** yr adroddiad yn dangos y cynnydd hyd yn hyn yn erbyn yr arbedion a amlygwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2012/13. Cytunwyd ar darged arbed o £3.061 miliwn ar gyfer y flwyddyn ac ar hyn o bryd mae 41% o'r targed wedi ei gyrraedd (£1.267 miliwn).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb refeniw a chyllidebau cyfalaf y cyngor a darparu strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni'n sail i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r naratif sy'n cefnogi rhagolygon y gwasanaethau wedi ei nodi isod lle bo angen:

Gwasanaethau Priffyrdd a'r Amgylchedd – Er nad yw'r Gwasanaethau Priffyrdd a'r Amgylchedd yn dangos amrywiant, dylid nodi'r pwyntiau canlynol o hyd:

- Mae nifer o gamau effeithlonrwydd gwerth uchel yn dal i fod ar waith. Bydd y rhain yn cael eu monitro'n ofalus dros y misoedd nesaf a bydd y cynnydd ar sicrhau effeithlonrwydd yn cael ei gynnwys mewn adroddiadau monitro.
- Mae nifer y diwrnodau ysgol yn ystod blwyddyn ariannol 2013/14 yn fwy na'r arfer (196 diwrnod). Mae hyn yn debygol o effeithio'n andwyol ar faes gwasanaeth Cludiant Ysgol. Nid yw'r effaith wedi ei gyfrifo eto a rhagwelir ar hyn o bryd y bydd unrhyw orwariant yn y maes hwn yn cael ei gadw o fewn cyllideb cyffredinol Priffyrdd a'r Amgylchedd.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant – Mae gwaith manwl yn cael ei wneud i ddarparu amcangyfrif cadarn ar gyfer costau lleoedd y tu allan i'r sir a ffioedd adennill. Yn y blynyddoedd diwethaf bu tanwariant yn y cyllidebau hyn, fodd bynnag maent yn parhau'n gyfnewidiol gan eu bod yn seiliedig ar nifer y disgyblion a thrafodaethau cymhleth rhwng awdurdodau.

Gwasanaethau Oedolion a Busnes – Mae'r gofyniad cenedlaethol i ddiogelu cyllidebau gofal cymdeithasol wedi arwain at £905 mil ychwanegol yn ystod y flwyddyn. Bydd yr arian yn cael ei ddefnyddio i ariannu nifer o brosiectau sy'n ceisio lleihau costau refeniw y dyfodol. Ar hyn o bryd, y rhagdybiad yw y caiff yr arian ychwanegol ei wario cyn pen y flwyddyn ond o ystyried natur rhai o'r prosiectau a gynigir, mae'n bosibl y bydd rhywfaint o'r gwariant yn mynd i mewn i 2014/15. Mae dwy o'r mentrau wedi'u clustnodi i gael eu gwasgaru dros gyfnod o 3 blynedd.

Mae pwysau ar gyllidebau Digartrefedd o £42 mil ond mae hyn yn cael ei leddfu gan danwariant mewn mannau eraill yn y gwasanaeth **Tai a Datblygu Cymunedol** yn bennaf o ganlyniad i swyddi gwag.

Ysgolion – ar ddiwedd mis Mehefin y rhagamcan ar gyfer balansau ysgolion yw £3.222 miliwn, sy'n symudiad positif o £352 mil ar falansau a ddysgwyd ymlaen o 2012/13 (£2.870m).

Mae cyllideb y **Cyfrif Refeniw Tai (CRT)** hefyd wedi'i chynnwys yn Atodiad 1 er hwylustod, ond mae adnoddau CRT yn gyllid ar wahân i brif adnoddau'r cyngor, a gellir ond eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau tai y cyngor. Pennir cyllideb y CRT ar gyfer 2013/14 drwy dybio bod gwariant cyfalaf o £890 mil yn cael ei ariannu gan adnoddau refeniw, gan olygu bod gostyngiad wedi'i gyllidebu ym malans CRT o £103 mil. Fodd bynnag, mae'r taliad Cymhorthdal Tai yn debygol o fod yn llai na'r hyn a ragwelwyd yn wreiddiol, gan olygu y bydd balansau CRT yn lleihau o £11 mil yn unig. Rhagwelir y bydd y Cynllun Cyfalaf Tai yn gwario £8.1 miliwn a dylid cyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru erbyn diwedd 2013/14.

Mae gwaith diwygio'r system Cymhorthdal Tai yng Nghymru yn symud ymlaen bellach a dylai gael ei weithredu erbyn mis Ebrill 2014. Mae'r manylion a'r goblygiadau yn dal i gael eu trafod â swyddogion Llywodraeth Cymru.

<u>Crynodeb Cyfrif Refeniw Tai 2013/14</u>	
<u>Mehefin 2013</u>	
Gwariant	£'000
Rheoli a Chynnal a Chadw Tai	5,488
Taliadau Cyfalaf	3,075
Cymhorthdal	3,094
Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg	131
Gwariant Cyfalaf Ariannu Refeniw	890
Cyfanswm Gwariant	12,678
Incwm	
Rhenti	12,500
Garejys	159
Llogau	8
Cyfanswm Incwm	12,667
Balans CRT a Ddygwyd Ymlaen	1,046
Gwarged / (Diffyg) mewn Blwyddyn	(11)
Balans CRT a gariwyd trosodd	1,035

<u>Cynllun Cyfalaf Tai</u>	
<u>Mehefin 2013</u>	
	£,000
Gwariant a Gynlluniwyd	8,182
Ariannwyd gan:	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	2,400
Cyfraniad Refeniw	890
Derbynebaw	18
Benthyca Darbodus	4,874
Cyfanswm	8,182

Mae crynodeb o'r **Cynllun Cyfalaf** wedi'i amgáu fel **Atodiad 3**. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £40.5 miliwn ac mae'r gwariant hyd at ddiwedd mis Mehefin yn £3.8 miliwn. Hefyd wedi ei gynnwys yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £6.8 miliwn ar y **Cynllun Corfforaethol**. Mae

Atodiad 4 yn cynnwys y diweddaraf ar y prosiectau cyfalaf mawr sydd yng Nghynllun Cyfalaf eleni.

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn bwriadu darparu buddsoddiad dros £110 miliwn mewn ysgolion, cyfleusterau gofal cymdeithasol a ffyrdd dros y pum mlynedd nesaf. Mae'r gofyniad ariannol dros y cyfnod dros £22 miliwn. Dylai rhywfaint o hwn ddod o dderbyniadau cyfalaf ond bydd y mwyafrif yn dod o gronfeydd ariannol cyfredol wrth gefn neu o adnoddau cyllideb a nodwyd i gynhyrchu arian i ariannu gweithgaredd buddsoddi cyfalaf. Ar ddiwedd 2012/13, tybir y bydd £10.3 miliwn wrth gefn, sy'n gadael £11.7 miliwn i weithredu'r Cynllun. Mae cyllideb 2013/14 wedi clustnodi gwerth £600 mil o adnoddau ar gyfer Cronfa Wrth Gefn y Cynllun Corfforaethol.

Mae'r Grŵp Buddsoddi Strategol yn adolygu pob cais unigol am gyllid cyfalaf ac mae'n argymhell prosiectau i'w cymeradwyo os bydd y buddsoddiad yn bodloni blaenoriaethau'r cyngor ac os bydd y Grŵp yn fodlon â'r achos busnes - o ran cost, cyllid a chanlyniadau. Yn ddiweddar, mae'r Grŵp wedi adolygu cynnig i ddechrau gwaith dylunio manwl ar gyfer Ysgol Glan Clwyd. Mae hwn yn rhan o'r buddsoddiad ehangach mewn ysgolion yn y Cynllun Corfforaethol dan Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif. Yn dilyn yr adolygiad o'r cynnig hwn gan y Grŵp Buddsoddi Strategol, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai £1.5 miliwn ar gael i ddatblygu'r cynnig yn Ysgol Glan Clwyd. Cynhelir trafodaethau pellach yn awr gyda Llywodraeth Cymru ar ddefnydd y cyllid hwn. Mae rhagor o fanylion am y cynnig wedi'u cynnwys fel **Atodiad 5**.

7. Beth yw prif gasgliadau'r asesiad a gynhaliwyd ynglŷn ag effaith y penderfyniad ar gydraddoldeb?

Gwasanaethau unigol sy'n gyfrifol am gynnal asesiadau effaith ar eu cynigion am arbedion sydd wedi eu cynnwys yn y gyllideb. Cyflwynwyd crynodeb o Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb i'r Cyngor ym mis Chwefror 2013 fel rhan o'r broses o gymeradwyo'r gyllideb.

8. Pa ymgynghori a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd ymarferion herio gwasanaeth gyda phob pennaeth gwasanaeth ac roedd cynrychiolwyr o'r pwyllgor archwilio a'r Cabinet yn rhan o'r ymarferion hyn. Cynhaliwyd gweithdai Cynllun Corfforaethol a'r Gyllideb gydag aelodau ym mis Medi, Tachwedd a Rhagfyr. Cymeradwyodd y Cyngor y cynllun cyfalaf yn dilyn craffu gan y Grŵp Buddsoddi Strategol ac wedi i'r cabinet ei argymhell.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Disgwylir i wasanaethau ddarparu'r arbedion a gytunwyd drwy'r Heriau Gwasanaeth a'r broses pennu cyllidebau. Mae'n bwysig bod gwasanaethau yn parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben yn ystod y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun sefyllfa ariannol y tymor canolig. Mae'n ymddangos y bydd taliadau cyllid y llywodraeth ar gyfer 2014/15 a thu hwnt yn waeth na'r amcangyfrifon sydd wedi eu darparu eisoes. Mae cyfarfodydd cyllideb yn cael eu cynnal gyda gwasanaethau fel rhan o'r

broses o ddiweddar Cynllun Ariannol y Tymor Canolig a gosod cyllidebau ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo Cynllun Corfforaethol uchelgeisiol. Yn sail i fforddiadwyedd y Cynllun mae rhagdybiaethau allweddol ynghylch cyllidebau refeniw ac arian. Mae maint y Cynllun Corfforaethol yn golygu y bydd yn ymestyn dros gyfnod o 5-7 mlynedd ac yn sicr yn golygu wrth iddo ddatblygu, y bydd gwahaniaethau amser rhwng y rhagdybiaethau a gynlluniwyd a'r rhagdybiaethau gwirioneddol ynghylch y defnydd o arian. Gall hyn olygu y gall y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gynyddu hyd nes y gwneir ymrwymadau. Fodd bynnag mae'n hanfodol cydnabod, os yw adnoddau'n cael eu hailgyfeirio yn ystod oes y Cynllun, y bydd yn rhaid i'r Cyngor benderfynu pa brosiectau a nodwyd yn flaenorol y byddai am eu canslo.

Ar ddiwedd mis Mehefin, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £133.264 miliwn ar raddfa gyfartalog o 5.77%. Roedd y balansau buddsoddi yn £27.0 miliwn ar raddfa gyfartalog o 0.85%.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi'i wynebu a bydd methu â chyflawni'r strategaeth gyllidol y cytunwyd arni yn rhoi pwysau ychwanegol ar wasanaethau yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol a thros y blynyddoedd ariannol sydd i ddod. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau y cyflawnir y strategaeth ariannol.

Mae risgiau penodol yn amlwg wrth ymdrin â phrosiectau cyfalaf a gall gynnwys gorwariant a mynd dros amser, materion ariannu ac ystyriaethau eraill nad ydynt yn ariannol. Mae dull cymeradwyo cadarn a gwaith monitro ac adrodd ariannol agos, ynghyd â threfnau rheoli prosiect effeithiol, yn helpu i leihau'r risgiau hyn.

Mae'r CRT yn gwneud buddsoddiad cyfalaf sylweddol i wella'r stoc tai ac yn defnyddio benthyciadau a grantiau i ariannu'r gwaith. Rhaid i unrhyw fenthyciad fod yn fforddiadwy ac mae gwaith monitro rheolaidd a chymeradwyaeth flynyddol ac asesiad hyfywedd o Gynllun Busnes y Stoc Tai yn sicrhau mai felly y mae.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Gofynnir i awdurdodau lleol dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn gywir.